

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 13 maja 2011 r.

**w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów
wojskowych oraz ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.**

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z przedstawionym projektem ustawy o zmianie ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów wojskowych¹ oraz ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych opiniuje go pozytywnie stwierdzając zasadność wykreślenia z tej ustawy „komórki organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości w randze departamentu”.

Rada stwierdza, że likwidacja stanowiska sędziowskiego z art. 24 § 1 pkt 3 USW zasługuje na pełną aprobatę. W tym zakresie już w opinii z 11 marca 2010 roku Krajowa Rada Sądownictwa sygnalizowała wątpliwości, co do konstytucyjności dotychczas funkcjonujących przepisów umożliwiających powołanie (nie delegowanie) sędziego wojskowego sądu okręgowego na stanowisko urzędnicze w organach władzy wykonawczej bez zrzeczenia się stanowiska sędziego.

Proponowane zmiany nie mogą też nasuwać wątpliwości w płaszczyźnie przepisów art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji statuujących zasadę nieusuwalności sędziów i wskazujących, że przeniesienie sędziego na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie. W kontekście obecnie obowiązującego art. 5 § 6 USW, ustanawiającego reguły powołania i odwołania sędziego wojskowego sądu okręgowego na stanowiska służbowe w „komórcie organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości w randze departamentu”, Krajowa Rada Sądownictwa wyraża pogląd, że to stanowisko (równe, ze względu na zasady powołania, delegacji sędziego sądu powszechnego do Ministerstwa Sprawiedliwości) nie jest stanowiskiem, o którym mowa w art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Przedstawiony do oceny projekt zmierza do instytucjonalnego ujednoczenia zasad sprawowania zadań zwierzchniego nadzoru w zakresie organizacji i działalności administracyjnej sądów wojskowych z ustawą – Prawo o ustroju sądów powszechnych² oraz umożliwi bardziej elastyczne kształtowanie wewnętrznej struktury Ministerstwa Sprawiedliwości wobec zniesienia swoistej regulacji wymuszającej utworzenie odrębnego „Departamentu Sądów Wojskowych”, co zasługuje także na pozytywną ocenę.

---

¹ dalej: USW

² dalej: USP

Ponadto Krajowa Rada Sądownictwa zgłasza następujące uwagi:

Projektowany art. 4 § 4 USW, analogicznie do art. 178 USP, uwzględniając przyjęte zasady ustroju sądów wojskowych powinien wskazywać prezesów wojskowych sądów okręgowych jako podmioty właściwe do przedkładania Krajowej Radzie Sądownictwa projektów planów finansowych, których dotyczy ten przepis. Zasadne jest bezpośrednie kierowanie tych planów przez osoby zobowiązane przepisami szczególnymi do opracowywania tych planów, bez zbędnego angażowania na tym etapie Ministra Sprawiedliwości, co tym samym przyspieszy procedury budżetowe. Ponadto zasygnalizować należy, że proponowana zmiana będzie prowadziła do konieczności wydania nowego rozporządzenia wykonawczego do art. 4 § 6 USW. Z uwzględnieniem tej uwagi art. 1 pkt 1 projektu powinien otrzymać brzmienie:

1) Art. 4 § 4 powinien otrzymać brzmienie:

„§ 4. Projekty planów finansowych oraz plany finansowe dla sądów wojskowych opracowują prezesi tych sądów, według zasad określonych w odrębnych przepisach o finansach publicznych, które prezesi wojskowych sądów okręgowych przedkładają Krajowej Radzie Sądownictwa, a ta na ich podstawie składa wnioski do Ministra Obrony Narodowej o opracowanie dochodów i wydatków sądów wojskowych.”

Biorąc pod uwagę przedmiot projektu, przepisem, który wymaga zsynchronizowanej nowelizacji, jest art. 5 § 2 USW, stanowiący o podstawowych zasadach zwierzchniego nadzoru nad sądami wojskowymi w zakresie organizacji i działalności administracyjnej. Likwidacja aktualnie funkcjonującego departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4 USW, pociąga bowiem za sobą konieczność dookreślenia elementów konstrukcji instytucji od strony podmiotowej analogicznie do rozwiązań przyjętych w USP. Ponadto, uwzględniając specyfikę sądownictwa wojskowego w zakresie służby wojskowej i zadań związanych ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości w Siłach Zbrojnych w czasie pokoju i w okresie wojny, a zwłaszcza pełnienie służby wojskowej przez sędziów – żołnierzy oraz realizację zadań związanych z mobilizacją i gotowością bojową, zasadne jest powierzenie prezesom sądów wojskowych zadań władczych z zakresu nadzoru sprawowanego przez Ministra Obrony Narodowej. Wszelkie w tym zakresie prawa i obowiązki wynikają zarówno z ustawy o powszechnym obowiązku obrony, ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, a także Konstytucji i wydanej na jej podstawie ustawy o stanie wojennym oraz kompetencji Naczelnego Dowództwa Sił Zbrojnych i zasad podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. Z tych względów konieczna jest zmiana również art. 5 § 3 USW.

2) W art. 5 - § 2 i 3 powinny otrzymać brzmienie:

„§ 2. Zwierzchni nadzór nad sądami wojskowymi w zakresie organizacji i działalności administracyjnej sprawuje Minister Sprawiedliwości osobiście oraz przez właściwą służbę nadzoru, którą stanowią sędziowie delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie określonym w art. 26 § 1, § 2 i § 4.

§ 3. Nadzór w zakresie czynnej służby wojskowej żołnierzy pełniących służbę w sądach wojskowych sprawuje Minister Obrony Narodowej, za pośrednictwem właściwych prezesów wojskowych sądów okręgowych.”

Kolejnymi chronologicznie przepisami prawa o ustroju sądów wojskowych wymagającymi korekty w związku z koniecznością ujednoczenia zasad sprawowania nadzoru (...) są art. 18 oraz art. 23 § 3 USW, którego także dotyczy przedstawiony projekt. Krajowa Rada Sądownictwa proponuje szerszy zakres nowelizacji, jako konsekwencję przyjętych przez projektodawcę założeń. Z tych względów art. 1 pkt 6 i 8 projektu powinien otrzymać brzmienie:

3) Art. 18 powinien otrzymać brzmienie:

„Art. 18. § 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa określa, w drodze rozporządzenia:

1) organizację sądów wojskowych oraz ustala regulamin wewnętrzny urzędowania tych sądów;

2) szczegółowy tryb wykonywania nadzoru, o którym mowa w art. 5 § 2, art. 14 i art. 15;

3) szczególne zasady archiwizacji, niszczenia i przekazywania właściwym archiwom państwowym akt spraw sądowych.

§ 1a. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa określi, w drodze zarządzenia, organizację i zakres działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej.

§ 2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa określa, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania nadzoru, o którym mowa w art. 5 § 3.

§ 2a. Czynnościami z zakresu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów są w szczególności:

- 1) wizytacja sądu albo jego niektórych jednostek organizacyjnych,*
- 2) lustracja w sądzie,*
- 3) badanie toku i sprawności postępowania w poszczególnych sprawach,*
- 4) kontrola działalności sekretariatu w sądzie.*

§ 2b. Nadzór, o którym mowa w art. 5 § 3 obejmuje:

- 1) dysponowanie etatem żołnierzy zawodowych sądów wojskowych,*
- 2) działalność kadrową żołnierzy zawodowych sądów wojskowych,*
- 3) planowanie oraz realizację dochodów i wydatków budżetowych związanych z działalnością sądów wojskowych,*
- 4) działalność mobilizacyjną i gotowości bojowej żołnierzy zawodowych sądów wojskowych oraz przygotowanie do wykonywania zadań przez sądy wojskowe w czasie wojny,*
- 5) wyszkolenie wojskowe, fizyczne, i działalność sportową żołnierzy zawodowych sądów wojskowych,*
- 6) działalność społeczno – wychowawczą żołnierzy zawodowych sądów wojskowych.*

§ 2c. Czynności z zakresu nadzoru, o których mowa w art. 5 § 2 i 3, mogą być wykonywane wyłącznie przez sędziów delegowanych w trybie określonym w art. 26 § 1 § 2 i § 4 oraz prezesów wojskowych sądów okręgowych.

§ 3. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa określa, w drodze rozporządzenia, liczbę sędziów w sądach wojskowych.";

4) Art. 23:§ 3 powinno otrzymać brzmienie:

„§3. Kandydatów na stanowiska sędziów zgłasza Zgromadzeniu prezes właściwego wojskowego sądu okręgowego",

Uwzględniając poczynione na wstępie uwagi dotyczące specyfiki stanowiska sędziego departamentu (faktyczne ustrojowo podobieństwo do instytucji delegowania sędziów sądów powszechnych do Ministerstwa Sprawiedliwości) oraz dostrzegając fakt, że w myśl art. 5 § 6 USW sędziowie powoływani na stanowiska służbowe w departamencie to sędziowie wojskowych sądów okręgowych, art. 3 projektu powinien, zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa, przewidywać powrót tych sędziów na stanowiska sędziowskie we właściwych wojskowych sądach okręgowych. Z tych względów proponuje się wprowadzić następujące brzmienie art. 3 i 4 projektu ustawy:

5) „Art. 3. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy:

1) znosi się stanowisko sędziego departamentu, o którym mowa w art. 24 § 1 pkt 3 ustawy wskazanej w art. 1;

2) sędziowie, zajmujący stanowisko, o którym mowa w pkt 1, powracają na stanowisko sędziego sądu okręgowego we właściwych wojskowych sądach okręgowych.

2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej dokona przesunięcia etatów stanowisk sędziowskich do wojskowych sądów okręgowych, w celu umożliwienia powrotów o jakich mowa w ust.1 pkt 2.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia,".